

Άγιος Γεράσιμος Μικραγιαννανίτης ο Υμνογράφος

/ [Αγιορείτικα](#)

«Ἀπὸ τὸ Καρούλι, ἀνηφορίζων πρὸς δυσμάς, προχωρεῖς εἰς τὰ ἀνώμαλα ὑψώματα,
κατὰ μῆκος τῆς μεσημβρινῆς παραλίας τῆς Ἀγιορειτικῆς Χερσονήσου
καί, μετὰ ἡμίσειαν περίπου ὥραν, φθάνεις εἰς τὸ κελλίον
τοῦ Μοναχοῦ Γερασίμου Μικραγιαννανίτου,
ἡγουν τοῦ ἀνήκοντος εἰς τὴν Σκήτην τῆς Μικρᾶς Ἀγίας Ἴωνης.
Οὗτος ὁ εὐλογημένος μοναχὸς Γεράσιμος κατάγεται ἀπὸ τὴν Βόρειον Ἡπειρον
καὶ ἀσκητεύει ἀπὸ 30 ἔτη εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος,
κέκτηται δὲ παρὰ Θεοῦ τὸ χάρισμα τοῦ ὑμνογράφου ...»

(Ἀπόσπασμα ἀπὸ προσκυνηματικὸ ὁδηγὸ τοῦ Ἁγίου Ὄρους, 1950).

**• Του Μητροπολίτου Κίτρους Κατερίνης & Πλαταμῶνος Γεωργίου,
Διδάκτορος Φιλολογίας Α.Π.Θ. - Καθηγητῆ Λειτουργικῆς**

Ἡ ἑναρξη τοῦ νέου ἔτους 2023 σηματοδοτήθηκε ἀπὸ τὴν ἀπόφαση τῆς Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου (10-1-2023) νὰ ἀναγνωρισθεῖ ὡς Ἅγιος τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας ὁ Ἀγιορείτης Μοναχὸς Γεράσιμος Μικραγιαννανίτης, ὁ ὁποῖος ἔγινε εὐρύτατα γνωστός ὡς Ὑμνογράφος τῆς Ἐκκλησίας,

Εἶχα τὴν εὐλογία, ὡς μαθητῆς Β΄ Λυκείου τὸ 1980, νὰ γνωρίσω τὸν Γέροντα Γεράσιμο, τὸν ὁποῖο συναναστράφηκα μέχρι καὶ τὴν ὁσιακὴ κοιμήσή του. Εἶχα τὴν τιμὴ καὶ εὐλογία νὰ μελετήσω τὸ ὑμνογραφικὸ ἔργο του καὶ νὰ ἀσχοληθῶ ἐπιστημονικὰ μὲ αὐτό. Ἀπὸ τὴν προσωπικὴ ἐκείνη γνωριμία καὶ ἐνασχόληση, παραθέτω ὁρισμένα σύντομα στοιχεῖα.

Γέννηση καὶ παιδικὴ ἡλικία

Ὁ κατὰ κόσμον Ἀναστάσιος-Ἀθανάσιος γεννήθηκε στὶς 5 Σεπτεμβρίου 1905 στὴ Δρόβιανη τῆς ἐπαρχίας Δελβίνου Βορείου Ἡπείρου. Ἔμαθε τὰ πρῶτα γράμματα στὸ δημοτικὸ σχολεῖο τῆς γενέτειράς του, ἡ ὁποία φημιζόταν τὴν ἐποχὴ ἐκείνη γιὰ τὸ ὑψηλὸ ἐπίπεδο τῆς ἐλληνικῆς παιδείας καὶ τῆς μορφωτικῆς στάθμης τῶν κατοίκων της. Ὁ ἴδιος δὲν θυμόταν τίποτε ἀπὸ τὰ πρῶτα ἐκεῖνα μαθητικά του χρόνια, οὔτε καὶ κάποιον δάσκαλό του.

Ὁ ἀδελφὸς του Κίμων μᾶς πληροφόρησε ὅτι ἀπὸ τὴν ἀρχὴ φάνηκε ὅτι «ἦταν πολὺ ἔξυπνος καὶ ἔπαιρνε τὰ γράμματα». Ἡ ἰδιαίτερη αὐτῆ ἔφεσή του δὲν θὰ πρέπει νὰ ἀναζητηθεῖ πάντως στὸ οἰκογενειακὸ περιβάλλον. Ὁ ἴδιος παραδεχόταν γι' αὐτό: «Οἱ γονεῖς μου ἦταν ἀγράμματοι ἄνθρωποι. Δὲν εἶχα ἐπίδραση ἀπὸ τὸ συγγενικὸ περιβάλλον». Ἀπὸ τοὺς γονεῖς του ἀσφαλῶς πῆρε ἄλλα θετικὰ στοιχεῖα τοῦ χαρακτῆρα του καὶ ὅπωςδήποτε τὴ θεοσέβεια.

Μὲ τὸ τέλος τοῦ δημοτικοῦ σχολείου ὁ ἔφηβος πλέον Ἀναστάσιος ἔμελλε νὰ ἀφήσει τὸ περιβάλλον τοῦ χωριοῦ. Ἦδη ὁ πατέρας του εἶχε ἐγκατασταθεῖ στὸν Πειραιᾶ, ὅπου ἐργαζόταν. Καὶ ὁ ἴδιος ἔπρεπε νὰ τὸν ἀκολουθήσει γιὰ νὰ ἐργαστεῖ κοντά του. Ἔτσι, ἀναγκάστηκε νὰ ἐγκαταλείψει τὴ μητέρα καὶ τὸν μικρότερο ἀδελφό του.

Ὁ ἴδιος περιγράφει τὴν ἀναχώρησή του ἀπὸ τὸ χωριό: «Ἀπὸ τὴ Δρόβιανη δὲν θυμοῦμαι ἂν ἔφυγα μὲ σκοπὸ νὰ ξαναγυρίσω». Ὁ χωρισμὸς αὐτὸς κόστισε σὲ ὅλα τὰ μέλη τῆς οἰκογένειας. Ἰδιαίτερα στὴ μητέρα του Ἀθηνᾶ. Ὁ ἀνηψιὸς του μᾶς πληροφορεῖ σχετικὰ: «Γιὰ πρώτη φορὰ ἄκουσα γιὰ τὸν γέροντα τὸ 1941, ὅταν ἐπιστρέψαμε ἀπὸ Ἑλλάδα, ἐγώ, ἡ μαμά μου Εὐθαλία καὶ ὁ πατέρας μου Κίμων, ὅπου μὲ εἶχαν φέρει γιὰ κάποια χειρουργικὴ επέμβαση. Ὅταν, λοιπόν, ἐπιστρέψαμε στὸ

σπίτι, με ρώτησε ή γιαγιά μου· τὸν θεῖο σου τὸν εἶδες; τὸν ἀντάμωσες; Ἐγὼ με ἀπορία τὴν κοίταξα στὰ μάτια καὶ ρώτησα· ποιόν; Καὶ μοῦ λέει· τὸν Γεράσιμο. (Ἦξερε ὅτι ἔγινε μοναχός, γιατί εἶχαν ἀλληλογραφία). Ὅχι, τῆς λέω. Ἦμουν 5-6 χρονῶν τότε. Ἐκτοτε ἄρχισα νὰ ζῶ τὴν ἀγωνία τῆς γιαγιάς μου, μήπως κλείσει τὰ μάτια τῇ μη βλέποντάς τον ποτέ, πράγμα ποὺ ἔγινε κιόλας».

Ἀπὸ τὴ Βόρειο Ἥπειρο στὴν Ἀθήνα

Ἀρχικὰ ἐγκαταστάθηκε στὸν Πειραιᾶ, κοντὰ στὸν πατέρα καὶ τὴν θεία του, Φωτεινὴ Χαρμπάτση-Γεωργίου. Στὴ συνέχεια μετακόμισαν στὴν Ἀθήνα. Στὴ νέα του διαμονὴ συνέχισε τίς σπουδές στὸ γυμνάσιο. Ὁ ζῆλος του γιὰ τὰ γράμματα ἐντυπωσιακός. Μετὰ τὸ γυμνάσιο, συνέχισε τίς σπουδές σὲ κάποια ἀνώτερη σχολὴ Ἑλληνικῆς παιδείας.

Στὴν Ἀθήνα φρόντισε καὶ γιὰ τὴν πνευματικὴ του ζωὴ καὶ ἐκκλησιαζόταν τακτικά. Θυμᾶται ὁ ἴδιος: «Ἡ ἐνορία μας ἦταν ὁ Ἅγιος Διονύσιος Ἀρεοπαγίτης. Συνήθως πηγαίναμε ἀπὸ τὴ λεωφόρο Βασιλίσσης Σοφίας, ὅπου ἡ παλαιὰ Ριζάρειος Σχολή· στὸν Ἅγιο Γεώργιο τῆς Ριζαρείου, ἐπειδὴ ἦταν κοντά. Ἐκεῖ κατ' ἐπανάληψη λειτούργησε καὶ ὁ Πενταπόλεως Νεκτάριος, τὸν ὁποῖο εἶδα. Ἦρχετο ἀπὸ τὴν Αἴγινα καμμιὰ φορά. Ἐνας πολὺ σεβάσμιος, πολὺ ... Ποῦ νὰ ξέρω ἐγὼ ὅτι αὐτὸς εἶναι Ἅγιος! Ἦταν ὅπως στὸ ὕψος μου· ἦταν ταπεινός, γεμᾶτος χάρη. Δὲν θυμᾶμαι ἄλλους λειτουργούς».

Στὴν Ἀθήνα καλλιέργησε τὴ σκέψη νὰ γίνεи μοναχός καὶ σκέφθηκε νὰ φύγει ἔγκαιρα, πρὶν ἀναλάβει ἄλλες ὑποχρεώσεις. Καὶ δὲν χρειάστηκε πολὺ χρόνο γιὰ νὰ πραγματοποιήσει τὴν κλίση του. Ἔτσι ἔφυγε γιὰ τὸ Ἅγιον Ὄρος τὸ 1923.

Ἀπὸ τὴν Ἀθήνα στὸ Ἅγιον Ὄρος

Στὸ Ἅγιον Ὄρος ἐγκαταβιώνει ὡς δόκιμος στὴ Σκήτη Ἀγίας Ἄννης. Συγκεκριμένα στὴ Μικρὰ Ἀγία Ἄννα, στὸ Κελλὶ Τιμίου Προδρόμου, ἔχοντας ὡς γέροντα τὸν Μικρασιάτη Ἱερομόναχο Μελέτιο Ἰωαννίδη.

Ἐδῶ, σ' αὐτὴ τὴν ἐρημικὴ, ἄνυδρη, αὐχμηρὴ καὶ ἄγονη τοποθεσία τῆς Μικρᾶς Ἀγίας Ἄννας, βρίσκει ἀπόλυτη πνευματικὴ χαρὰ καὶ ἐκπλήρωση τοῦ ὀνείρου τῆς ζωῆς του. Μπορεῖ πλέον ἀπερίσπαστα νὰ ἐπιδοθεῖ στὴν ἀσκηση τῆς πνευματικῆς ζωῆς καὶ στὴ μελέτη τῶν ἱερῶν ἐκκλησιαστικῶν κειμένων.

Ὁ μοναχός Γεράσιμος, προσαρμοσμένος πλήρως στὴ νέα του ζωὴ, ἀποτέλεσε πρότυπο ὑπακοῆς, ταπεινώσεως καὶ κάθε ἀρετῆς. Παράλληλα μετὰ τὴν τέλεση τῶν καθημερινῶν μοναχικῶν ἀκολουθιῶν καὶ τὴ μελέτη, οἱ δύο μοναχοὶ τοῦ Κελλίου, γέροντας καὶ ὑποτακτικός, ἐργάζονταν γιὰ τὴν καθημερινὴ ἐπιβίωση. Ὁ γέροντας

Μελέτιος γνώριζε καλά και άσκοῦσε ἀπὸ χρόνια τὴν τέχνη κατασκευῆς ξυλόγλυπτων σφραγίδων, ποὺ χρησιμοποιοῦνται στὴν παρασκευὴ προσφορῶν γιὰ τὴ θεία λειτουργία. Κοντὰ σὲ ἐκεῖνον καὶ ὁ νέος μοναχὸς Γεράσιμος ἔμαθε τὴν τέχνη αὐτή, τὴν ὁποία καὶ άσκοῦσε φίλεργα.

Ἐκεῖνο, ὅμως, τὸ ὁποῖο τὸν γοήτευε ἦταν ἡ ἐνασχόληση μὲ τὰ γράμματα. Μᾶς λέει σχετικά: «Ἐδῶ, ὅταν ἦρθα, καλλιέργησα καὶ ἀνακεφαλαίωσα τὶς γνώσεις μου. Τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς, ὅλα τὰ χόρτασα, ὅλα τὰ χώνεψα. Εἶχα μερικὰ βιβλία ἀπὸ ἔξω, τὰ ὁποῖα ἔδωσα σὲ ὀρισμένα πτωχὰ παιδιὰ ποὺ μὲ ἐπισκέφθηκαν ἀπὸ τὴ Συκιά ἀπέναντι».

Μετὰ τὴν παρέλευση λίγων ἐτῶν, ὁ γέροντας Μελέτιος φεύγει ὀριστικὰ γιὰ τὴν Ἀθήνα, ἀφήνοντας τελείως μόνο του τὸν νέο μοναχὸ Γεράσιμο. Ὁ τελευταῖος ἐξηγεῖ τοὺς λόγους: «Ὁ γερο-Μελέτιος ἔφυγε τὸ 1924-1925. Ἦμουν 24-25 ἐτῶν. Ἐκεῖνος ἔφυγε, ἐπειδὴ τὸν παραπλάνησαν οἱ ζηλωταί, γιὰ νὰ κάνει τὸν παπᾶ ἔξω. Δὲν μὲ πῆρε μαζί του. Ἐγὼ ἔφυγα ἀπὸ τὸν κόσμος γιὰ νὰ ἔρθω ἐδῶ· ὄχι νὰ γυρίσω πάλι πίσω».

Τὸ 1946 ὑποτάχθηκε σὲ αὐτὸν ὁ μετέπειτα Ἱερομόναχος Διονύσιος. Συνδέθηκαν καὶ ἀργότερα ἐνώθηκαν σὲ μία κοινὴ συνοδεία. Ὁ μοναχὸς Γεράσιμος γίνεται κτίτορας τοῦ Ναοῦ τῶν Ἀγίων Πατέρων Διονυσίου τοῦ Ρήτορος καὶ Μητροφάνους. Συγκεκριμένα, τὸ 1956, στὸ σπήλαιο ὅπου ἀσκήτευσαν οἱ δύο Ὅσιοι, κτίζει μικρὸ ναΐδριο καὶ τὸ 1960 τὸ συμπληρώνει μὲ λιτή. Στὸ μεταξύ, ἡ συνοδεία αὐξάνει.

Ὁ γέροντας Γεράσιμος, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, φημιζόταν γιὰ τὴ διάθεση φιλοξενίας, τὴν ὁποία ἐνέπνευσε καὶ στοὺς ὑποτακτικούς του. Εἶναι ἄξιο λόγου ὅτι ἡ ἀσκητικὴ καὶ ἀναχωρητικὴ του βιοτὴ σὲ τίποτα δὲν ἔπληξε τὴν κοινωνικότητά του. Οἱ προσερχόμενοι σὲ αὐτὸν λαϊκοὶ ἐπισκέπτες πάντοτε ἔφευγαν ὠφελημένοι καὶ γοητευμένοι, καθὼς ὁ λόγος του ἦταν πάντοτε προσεγμένος. Συνετὸς στὶς ἀποκρίσεις, ἀπέφευγε συστηματικὰ τίς ἄκαιρες συζητήσεις καὶ φλυαρίες· ἐπιδίωκε πάντοτε τὴ σιωπὴ, τὴν ὁποία καὶ θεωροῦσε «μητέρα σοφωτάτων ἐννοιῶν». Ἐπίσης, ἀπέφευγε νὰ μιλᾷ γιὰ τὸν ἑαυτό του καὶ ἔκρυβε συστηματικὰ τὴν ἀρετὴ του.

Ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς λαϊκοὺς, οἱ ἐπισκέπτες ἦταν πολλὲς φορὲς κληρικοὶ καὶ μοναχοί, ποὺ ἔρχονταν μὲ τὸν ἴδιο σκοπὸ: νὰ ἀκούσουν τὸν γέροντα, νὰ ὠφεληθοῦν πνευματικὰ καὶ νὰ διδαχθοῦν ἀπὸ τὴν ἐνάρετη ζωὴ του. Κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ζωῆς του, τοῦ ἀνατέθηκαν μοναχικὰ διακονήματα. Διετέλεσε βιβλιοθηκᾶριος καὶ τυπικάρης τοῦ Κυριακοῦ τῆς Σκήτης Ἀγίας Ἄννης. Ὡς βιβλιοθηκᾶριος μάλιστα ἀσχολήθηκε μὲ τὴ σύνταξη καὶ δημοσίευση καταλόγου χειρογράφων κωδίκων τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Κυριακοῦ τῆς Σκήτης. Μὲ τὴν ιδιότητα αὐτὴ βοήθησε πολλοὺς ἐπιστήμονες στὴν εὔρεση καὶ ἀπόκτηση ἀντιγράφων τῶν χειρογράφων. Ὁ ἴδιος

συνέταξε αξιόλογες μελέτες καὶ ἄρθρα.

Ὑμνογραφικὸ ἔργο

Ὁ Ἅγιος Γεράσιμος Μικραγιαννανίτης ἀναδείχθηκε ὡς ὁ μεγαλύτερος ὕμνογράφος τῆς μεταβυζαντινῆς ἐποχῆς. Τὸ ἔργο του γνώρισε μεγάλη ἀπήχηση καὶ ἡ φήμη του ὡς ὕμνογράφου ξεπέρασε σύντομα τὸ ἀσκητικὸν κελλὶ καὶ διαδόθηκε σὲ ὁλόκληρο τὸ Ἅγιον Ὅρος. Ἰδιαίτερα ἀξιομνημόνευτο εἶναι τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ ἀναγνώριση τοῦ ἔργου δὲν συνέβη κατὰ τὸ τέλος ἢ ἔστω τῇ διάρκειᾳ τῆς ὕμνογραφικῆς παραγωγῆς, ἀλλὰ ἤδη ἀπὸ τὰ πρῶιμα στάδιά της.

Ἀλλὰ καὶ τὴν ἴδια τὴν ὕμνογραφίᾳ τὴ θεωρεῖ προέκταση τῆς προσευχῆς, κοινωνία μὲ τὸν Θεὸ καὶ τοὺς Ἁγίους: «Ἐχω τὸν ἅγιον μπροστά μου. Γι' αὐτὸ καὶ δὲν θέλω ἐπικοινωνία μὲ κανέναν. Ἡ ὕμνογραφία, ἡ πνευματικὴ αὐτὴ ἐργασία, εἶναι ἔνωση τῆς ψυχῆς μετὰ τοῦ Θεοῦ· εἶναι μία θαυμασία προσευχή· εἶναι μία μεταρσίωσις τοῦ

νοός· εἶναι μία μυστική θεωρία· εἶναι ἓνα μυστήριον, ποῦ δὲν ἐρμηνεύεται καὶ μὲ λόγους δὲν ἐξωτερικεύεται. Ἡ ὕμνογραφία εἶναι ἡ ὑπάτη φιλοσοφία. Δὲν ἐκφράζεται μὲ αὐτὰ τὰ λόγια. Πρέπει κανεὶς νὰ τὴ δοκιμάσει γιὰ νὰ τὴν αἰσθανθεῖ».

Πρόκειται γιὰ μιὰ ἀπὸ τίς σπάνιες περιπτώσεις ὕμνογράφων, ποῦ οἱ ἀκολουθίες του ἐντάχθηκαν ἀμέσως στὴ λειτουργικὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ ἔργο του ἔγινε προσιτό, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι ἓνα μικρὸ μόλις τμῆμα του ἔχει ἐκδοθεῖ. Αὐτὸ ὀφείλεται στὸ γεγονὸς ὅτι πολλὲς ἀκολουθίες διαδόθηκαν εὐρύτατα σὲ δακτυλογραφημένα φωτοαντίγραφα. Πολλὲς ἀναρτήθηκαν στὸ διαδίκτυο.

Ἡ Ἐκκλησία ἐπανειλημμένα ἐπαινεῖ τὸ ἔργο καὶ τιμᾷ τὸ πρόσωπο τοῦ ὕμνογράφου. Οἱ ὕμνοι ψάλλονται στὶς ἐκκλησιαστικὲς ἀκολουθίες, ἐντάσσονται δηλαδὴ σὲ λειτουργικὴ χρῆση, παράλληλα μὲ τὰ ἔργα τῶν προγενέστερων μεγάλων ὕμνογράφων. Ἡ εὐρεῖα ἀπήχηση τοῦ ἔργου φαίνεται καὶ ἀπὸ τὴ μεγάλη ζήτησι τῶν διαφόρων ἀκολουθιῶν, ἀπὸ ὁλόκληρο τὸν κόσμον, προκειμένου νὰ συμπληρωθοῦν τὰ ἐκκλησιαστικὰ βιβλία.

Ὅπως ἦταν φυσικό, ἡ πανθομολογούμενη ἀναγνώριση τῆς ἀξίας τοῦ ἔργου τοῦ ὕμνογράφου προκάλεσε καὶ τή, συνδεόμενη μὲ αὐτήν, ἀπονομὴ διαφορῶν διακρίσεων, τόσο ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν ὅσο καὶ ἀπὸ τὴν Πολιτείαν.

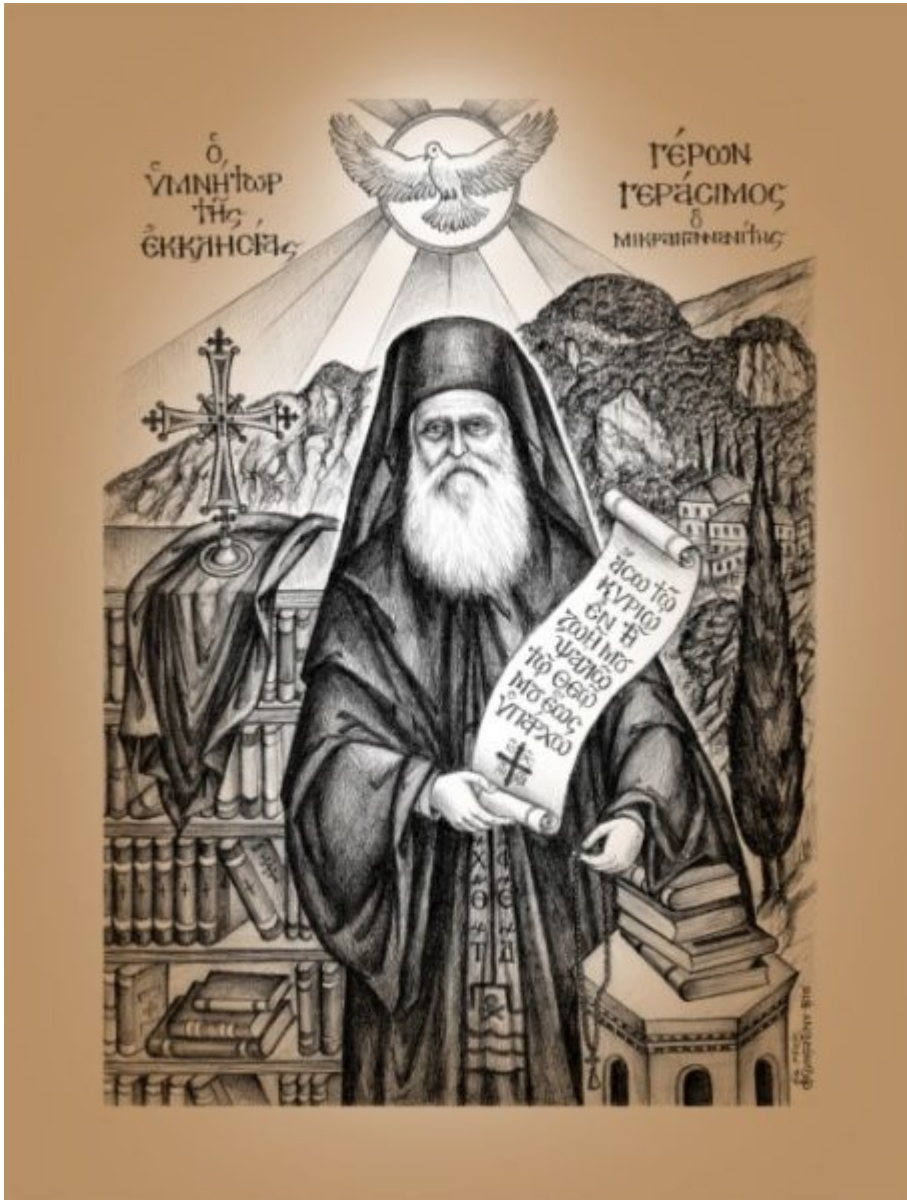
Ἡ Ἐκκλησία τίμησε τὸν ὕμνογράφο μὲ πολλὰ διακρίσεις. Τὸ 1955 τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο τοῦ ἀπονέμει τὴν εὐαρέσκειά του. Ἡ ἀνώτατη ἐκκλησιαστικὴ διάκριση δόθηκε ἀπὸ τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη Ἀθηναγόρα, ὅταν ὁ Γέροντας Γεράσιμος ὀνομάστηκε Ὑμνογράφος τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας.

Πέρα ἀπὸ τίς ἐκκλησιαστικὲς διακρίσεις, ὁ ὕμνογράφος ἔλαβε καὶ πολλὰ μετάρσια καὶ παράσημα. Τὸ 1963 τοῦ ἀπονεμήθηκε ἀπὸ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ὁ Σταυρὸς τῆς Χιλιετηρίδας τοῦ Ἁγίου Ὁρους, γιὰ τὴ συμβολή του στὴ διοργάνωση καὶ ἐπιτυχία τῶν ἐορτῶν ποῦ εἶχαν προγραμματισθεῖ.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία τίμησε τὸν ὕμνογράφο. Ἡ ὕψιστη τιμὴ καὶ ταυτόχρονα ἀναγνώριση τοῦ ἔργου του προέρχεται ἀπὸ τὴν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν. Στὶς 3 Δεκεμβρίου 1953, ἀπὸ τὸ βῆμα τοῦ ἀνώτατου πνευματικοῦ ιδρύματος τῆς χώρας, ἔγινε ἰδιαίτερος λόγος γιὰ τὸ ἔργο τοῦ ὕμνογράφου. Ὑστερα ἀπὸ 15 χρόνια ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν ἀπονέμει τὸ ἀργυρὸ της μετάρσιο στὸν ὕμνογράφο, «διὰ τὸ ὑπέροχον ὕμνογραφικὸν του ἔργον τὸ ὁποῖον τιμᾷ τὴν ἑλληνικὴν γραμματείαν καὶ τὴν θρησκευτικὴν ποίησιν». Ὅλες αὐτὲς οἱ τιμὲς καὶ διακρίσεις, τὸν ἄφηναν ἀδιάφορο, σὰν νὰ μὴν τὸν ἄγγιζαν τὰ ἐγκόσμια.

Ὁ ὕμνογράφος Γεράσιμος δὲν ἦταν «φρέαρ συντετριμμένον», ἀλλὰ πηγὴ «ὑδατος

ζώντος, ἀλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον» (ΐω. δ´ 14). Τὸ καθαρὸ τοῦ στόμα ἦταν ἡ διέξοδος τῶν πολλῶν ὑδάτων τῆς ἐκκλησιαστικῆς ὑμνογραφικῆς παραδόσεως, στὴν ὁποία ἦταν ταπεινὰ ἐνταγμένος καὶ τὴν ὁποία μὲ καθαρὴ καρδιὰ καὶ συντετριμμένη ψυχὴ βίωνε σὲ ὅλη τὴν ἀσκητικὴ του ζωὴ. Ἔτσι ἐξηγεῖται ἡ ἀσύγκριτη σὲ ποσότητα (40.000 σελίδες) καὶ ἐκλεκτὴ σὲ ποιότητα ὑμνογραφικὴ του παραγωγή. Τὸ δοθὲν ἀπὸ τὸν Θεὸ τάλαντο φιλοπόνως καλλιέργησε καὶ γρηγορῶν χρησιμοποίησε, ψάλλοντας πρὸς δόξαν Θεοῦ καὶ τὴν τιμὴ τῆς Θεοτόκου καὶ τῶν Ἀγίων, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν οἰκοδομὴ καὶ τὸν στηριγμὸ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ.

Ἐκδημία

Ὁ Ἅγιος Γεράσιμος ἀποτελεῖ χαρακτηριστικὴ ὁσιακὴ μορφή τοῦ νεότερου ἀθωνικοῦ μοναχισμοῦ, γι' αὐτὸ καὶ δὲν λείπει ἀπὸ τίς ἀναφορὲς τῶν διαφόρων ὁδοιπορικῶν καὶ προσκυνηματικῶν ὁδηγῶν τοῦ Ἁγίου Ὄρους. Παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι

ποτέ δὲν τὸν ἐγκατέλειψαν ἡ σωματικὴ εὐρωστία καὶ ἡ πνευματικὴ διαύγεια, ποὺ τὸν χαρακτήριζαν, τὰ τελευταῖα χρόνια διαισθανόταν τὸ τέλος του. Ἔτσι, φρόντισε νὰ καταγράψει τίς τελευταῖες πατρικὲς ὑποθήκες πρὸς τοὺς ὑποτακτικούς του καὶ νὰ ἐπιλέξει τὸν τόπο ταφῆς του, κοντὰ στὸ σπήλαιο τῶν ἁγίων Διονυσίου καὶ Μητροφάνους, ἐκεῖ ψηλὰ στὴ Μικρὰ Ἁγία Ἄννα.

Ὁ ἴδιος δὲν ἀντιμετώπιζε ἰδιαίτερα προβλήματα υἱείας. Μέχρι καὶ τὴν παραμονὴ τῆς ἐκδημίας του ἔγραφε, χωρὶς κανένα πρόβλημα. Ἡ τελευταία μάλιστα ἐπιστολή, μὲ ἡμερομηνία 30 Νοεμβρίου 1991, ἀπευθύνεται πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη. Τὸ μεσημέρι τῆς Παρασκευῆς 6 Δεκεμβρίου 1991, ἔπειτα ἀπὸ ἀναπνευστικὴ δυσφορία, ἔμεινε κλινῆρης καὶ ξημερώματα Σαββάτου 7 Δεκεμβρίου ἄφησε στὸ μοναχικὸ του κελλὶ τὴν τελευταία του πνοή, ἐνῶ βάδιζε ἤδη τὸ 86ο ἔτος τῆς ἐπίγειας ζωῆς του.

Ἡ εἶδηση τοῦ θανάτου του προκάλεσε βαθειὰ συγκίνηση σὲ ὁλόκληρο τὸν Ὁρθόδοξο κόσμο, ἐλληνόφωνο καὶ μὴ. Ἡ νεκρώσιμη ἀκολουθία τελέστηκε τὴν ἐπόμενη ἡμέρα μὲ τὴν παρουσία λίγων ἱερέων, μοναχῶν καὶ λαϊκῶν, ποὺ μπόρεσαν νὰ βρεθοῦν ἐκεῖ. Ἡ σφοδρὴ κακοκαιρία δὲν ἐπέτρεψε τὴν παρουσία ὅλων ὅσοι τὸ ἐπιθυμοῦσαν.

Ἐπιλεγόμενα

Ὁ Ἅγιος Γεράσιμος Μικραγιαννανίτης ἔμεινε βέβαια περισσότερο γνωστὸς ὡς ὕμνογράφος. Διακρίθηκε, ὅμως, καὶ ὡς μοναχός. Δὲν θὰ ἦταν ὑπερβολὴ νὰ ποῦμε

ὅτι ἦταν ὑμνογράφος ἐπειδὴ ἦταν μοναχός. Στὸ πρόσωπό του ἡ ὑμνογραφία δὲν ἦταν κάτι ἐξωτερικὸ ἢ ἐπίκτητο, ἀλλὰ προέκταση τοῦ ζωντανοῦ βιώματος ἐνὸς δοκιμασμένου καὶ παραδοσιακοῦ Ἀγιορείτη μοναχοῦ, ὅπως ἀκριβῶς ἦταν ὁ ἴδιος.

Διατηροῦσε σὲ ὁλόκληρη τὴ ζωὴ του ἀμείωτη τὴν προθυμία πρὸς τοὺς πνευματικοὺς ἀγῶνες καὶ ἄσβεστη τὴ φλόγα τῆς ἀγάπης πρὸς τὴ μοναχικὴ ζωή. Ὁ ἴδιος θεωροῦσε δωρεὰ τῆς Θεοτόκου νὰ εἶναι κανεὶς Ἀγιορείτης μοναχός καὶ κάθε φορὰ ποὺ τύχαινε νὰ βρίσκεται ἐκτὸς Ἀγίου Ὁρους, διακατεχόταν ἀπὸ ἔντονη ἀγωνία μήπως ἀρρωστήσει καὶ δὲν προλάβει νὰ ἐπιστρέψει πίσω.

Ἰδιαίτερα διακρίθηκε γιὰ τὴν ὑπακοὴ καὶ τὴν ταπείνωση. Θεωροῦσε ὅτι ἡ τέλεια καὶ ἀδιάκριτη ὑπακοὴ εἶναι τὸ θεμέλιο τῆς πνευματικῆς ζωῆς, γεννήτρια τῆς ταπεινώσεως, πηγὴ εἰρήνης καὶ πνευματικῆς χαρᾶς στὴν καρδιὰ τοῦ καλοῦ καὶ ὑπάκουου μοναχοῦ. Καὶ αὐτὸ συνιστοῦσε πάντοτε στοὺς ὑποτακτικούς του.

Πρᾶος, εἰρηνικὸς καὶ ἡσυχος, δὲν ἔχασε, μέχρι καὶ τὰ βαθιά του γεράματα, τὴ γλυκύτητα τοῦ προσώπου του, παρὰ τὴν ἀγριότητα καὶ σκληρότητα τοῦ τόπου ποὺ κατοικοῦσε. Ἀναδείχθηκε, κατὰ γενικὴ μαρτυρία, «τῶν ἀρετῶν θησαυρός, τῶν ἐν τῷ Ἄθῳ μοναστῶν θεῖον καύχημα, ὁ πράξει καὶ θεωρίᾳ καταλαμπρύνας τὸν νοῦν καὶ πλησθεὶς τῶν θείων ἐπιλάμψεων ... ὁ πράγς καὶ ἀκέραιος».

ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΟΝ

Ἦχος πλ. α΄. Τὸν συνάναρχον Λόγον.
Συνεργία τῆς Χάριτος κόσμῳ ἔλαμψας
ὡς ὑμνηπόλος Ἀγίων,
ἐγκρατευτὰ θαυμαστέ,
Ἄννης Σκήτεως Μικρᾶς Ἀγίας ἔνοικε,
χρηστοθείας κορυφὴ
καὶ εὐχῆς καρδιακῆς,
Γεράσιμε, μυροθήκη·
διὸ τιμῶντές σε πόθῳ
θερμὰς εὐχὰς σου ἐκδεχόμεθα.

ΚΟΝΤΑΚΙΟΝ

Ἦχος πλ. δ΄. Τῇ Ὑπερμάχῳ.
Τὸν τηρητὴν τῆς Ὁρθοδόξου Παραδόσεως,
ὑμνογραφοῦντα ἐμμελῶς τὰ κατορθώματα
τῶν Ἀγίων, εὐφημήσωμεν κατ' ἀξίαν,
προσευχῆς ὡς ἐραστὴν καὶ ταπεινώσεως
ἐνδιαίτημα καὶ νοῦν πνευματοκίνητον

πόθω κράζοντες· Χαίροις, πάτερ Γεράσιμε.

ΜΕΓΑΛΥΝΑΡΙΟΝ

Χαίροις, ὕμνογράφων νεολαμπῶν
κλέϊσμα καὶ Ἄθω
νέον κόσμημα, λιγυρὰ
Πνεύματος κινύρα,
Γεράσιμε, Ἀγίων
ὁ ἐξυμνήσας ἄρτι
πόθω τὰ σκάμματα.

(Πλήρεις Ἀκολουθίας συνέγραψε ὁ Δρ. Χαράλαμπος Μπούσιας)